D·N
27/5 1952

Västtyskland blir självständigt

Det nu undertecknade fördraget mellan västmakterna och den tyska förbundsrepubliken hör till milstolparna i utrikespolitiken efter det andra världskriget. Tyskland får praktiskt taget full självständighet; den rätt till intervention i den tyska politiken som förut tillkommit ockupanterna faller bort. Därmed är ockupationen i juridisk mening hävd; västmakternas trupper stannar i landet, men de blir säkerhetsstyrkor med uppgift att försvara den fria republiken. Tyskland förbinder sig att delta i det europeiska försvarets särskilda överenskommelse på denna punkt skall i dag undertecknas i Paris. Västmakterna förbinder sig att skydda det nya Tyskland både mot angrepp utifrån och mot försök att omstörta den demokratiska ordningen: Tyskland lovar att själva verket stått klart att Tyskland snarare varit Västerns allierade än ett ockuperat område. Det avgörande skälet för att omvandlingen varit så klar och så snabb är uppenbarligen bl.a. från östern, som i detta som i så många andra fall kunnat försona och sammanveta de notade. De stora demokratier som för tio år sedan samverkade med Ryssland för att besegra den tidens angripare, Tyskland, Italien och Japan, har nu slutit sig samman med de besegrade för att hejda den av segrarna som på en gång företräder tyranniet och expansionsviljan. Men en förutsättning för det läge som i dessa dagar vunnit, en formell befästelse är också den tyska förbundsrepublikens stabilitet och blomstring. Regeringen Adenauer, snart tre år gammal, har varit mera solid än någon av Weimarrepublikens parlamentariska styrelser, regeringschefen själv har visat lika mycket fasthet i målsättningen som skicklighet i taktiken, de demokratiska partierna har bevarat sin kompakta överlägsenhet gentemot extremister av kommunistisk och nynazistisk bekännelse.

Vad som vunnits är en framgång för alla världens fria folk. Men svårigheterna har varit stora, och nya svårigheter hopar sig på vägen. Den franska oron för ett fritt och starkt Tyskland, väl förståelig efter vad som hände för tjugu år sedan, gör ratificeringsfrågan vansklig, även om det ter sig i högsta grad osannolikt att man i huvudsakliga ting skulle kunna trygga vad som utlovats. Framför allt är det emellertid den tyska oppositionens hållning samt förhållandet till Ostsydland och Ryssland som inger oro.

Regeringen Adenauer har gått ut från att självständigheten och den klara anslutningen väster ut borde komma först, vara den grundval på vilken förhandlingar om ett enat Tyskland skall föras. Oppositionen, främst socialdemokraterna, har velat föra ett slags tvärontspolitik, där den fasta oviljan mot en västlig upprustning skulle utnyttjas för att förma Ryssland till eftergift och eventuellt leda till tysk enighet. Det är inte lätt att förstå denna politik och än mindre de vetlösa överdrivna anklagelser mot Adenauer och Västern vanned den ackompanjerats i Schumachers tal. Delvis har säkerligen rena, äktmotiv varit bestämmande, delvis har man genom oppositionsställningen kunnat hänge sig åt ett utopiskt tänkande. Ty att Ryssland skulle tillåta verkligt fria val i Ostsydland och sedan låta dessa val följas av ett tyskt enande, det är en fantastisk tanke. Fantastisk helt enkelt därför att fria val betyder kommunismens kroassande, och ett enat Tyskland betyder ett än starkare och till Västern anknutet Tyskland.

Ryssarna har under förhandlingarna i Bonn gång efter annan avgivit noter som avsett att verka lockande på tyskarna och att göra det stora fördraget en intet. Man har rent av talat om Tysklands rätt till en egen, av överenskommelser obunden försvarsmakt — det är ett sådant försvar som de tyndsdirigerade styrkorna i östzonen säges innebära. För Ryssland har det här, liksom vid folkspetsigarna om fria val och tysk enighet, gällt att hindra eller så långt möjligt uppskjuta det väldiga stärkandet av den fria världens försvar som med det nya fördraget ikraftträdande blir säkerstallt.

Blir väl detta förbrag en realitet, kan det antas att Ryssland — på grund av Västerns ökade styrka — numera blir mera förhandlingsvilligt än tidigare. Och den tyska oppositionen har förmodligen vunnit avgasa då ett definitivt resultat säkrats — att socialdemokraterna skulle vinna majoritet är ytterst osannolikt och att de skulle bogagna en sådan majoritet för att kullkasta fördrager är otrolig.

Lekmännen i underdomstolar

Bland motionerna till den socialdemokratiska partikongressen är ett förslag om att stärka lekmannainflytandet i domstolarna. Sämtidigt får kongressen ett yttrande från en särskild kommitté som haft till uppgift att bearbeta ämnet. Kommittén tillsattes efter kongressen 1948, och den har, visar det sig, kommit till för nämndemännen smickrande resultat. Hela den moderna lagstiftningen med villkorlig dom, ungdomsfängelse, skyddsuppdrastan och annat liknande uppfordrar till en friare behandling av icke-juridisk natur, ett bedömande där lekmännen närmast blir oumbärliga. Tyvärr är deras möjligheter att praktiskt värdera de olika vårdmöjligheterna oftast mycket begränsade. Kongresskommitén förordar emellertid "individuell rösträtt" för nämndemännen, dvs. att deras mening skall antecknas till protokollet och som regel offentligt redovisas.

För närvarande kan juristdomaren avgöra ett mål med stöd av två nämndemansröster mot sju. Enligt samlings åsikt borde inflytandet fördelas något jämnare — minskas antalet nämndemän med en eller två, skulle det ju bli en förskjutning i den riktningen. Denna röstmatematik har nog inte så stor betydelse. Då är det viktigare att själva rösträtten vid skiljaktiga meningar fastställs i handlingarna, så att högre rätt kan konstatera när och hur åsikterna brutit sig med varandra. Detta skulle antagligen även spela en viss roll för rättens ordförande och inverka fördelaktigt på de enskilda överläggningarna.

Däremot förefaller det i hög grad tvivelaktigt om införande av full offentlighet beträffande omröstningarna skulle vara nyttigt. Nämndemännen själva förefrar nog i de flesta fall den nuvarande ordningen — åtminstone i rådhusrätterna. Man skall inte glömma bort att de har valts på partikomponerade listor. Frestelsen att rösta efter partilinjer ligger ibland nära till hands. Publiceringsregeln skulle kanske göra den svårare att övervinna frestelserna, att frigöra sig från ett schablonmässigt partitänkande i känsliga fall. Även andra aldshänsyn av personlig art kan inverka störande på domarnärvet. Det är bäst att tills vidare bevaka sekretessregeln på den punkten, i synnerhet som olägenheterna hittills synes ha varit praktiskt taget obefintliga. Protokollföringen av de inre omröstningarna får tricka. De goda erfarenheterna av lekmannanämnden även i städerna talar för att man — trots den trivelaktiga utgångspunkten i partivalen — är på rätt spår. Det gäller att inte spåra ur.

Snabb offentlighet

för utredningen om den s. k. Hajlbyaffären är nu oförnämligen. En norsk tidning stoppas av den svenske importören på grund av att den innehåller en redogörelse i frågan, dansk tidningar som återger denna framställning blir däremot av förbisende från importörens sida inslappta. Detta orimliga förhållande kan inte fortsätta. Skall en utredning som gäller Sverige bli känd för svensk allmänhet genom utländsken tidningar, eller skall vi hindra import av sådana tidningar — om något, så kan dylika förseteelser, som påminner om diktatur, skada oss i utlandet och förgifta opinionen i vårt eget land. Man måste begära att utredningen kommer inom de närmaste dagarna och att regeringen tar bort hemligstämpeln. Det närvarande försök till mörklägging har sedan månader betonats — nu måste var och en mana att öppenhetens förespråkare haft rätt.

PRESSGRANNAR

Även om pappersprisernu ännu är blott relativt obetydligt på glid, har priset på pappersavfall fallit katastrofalt. Det noteras nu nere i blott 1/3 av priset för ett år sedan, och detta anses vara marknadens svåraste stormvarning just nu. Tidningen Ljusnan (fp) gör denna reflexioner om möjligheterna. För framtiden på den amerikanska marknaden:

Optimisterna i branschen peka på USA:s fantastiskt hastigt ökande befolkning (cirka 2 ½ miljon per år) och den lika hastigt ökande per capita-konsumtionen. Komplikationen är, att produktionen ökar i en lika hastigare kurva. USA:s produktionskapacitet av samtliga papperslag var 1950 26 miljoner ton, men ligger nu uppe i drygt 32, medan fortfarande utvidgningsarbeten för 480 miljoner dollar pågå för den närmaste framtiden. Det är därför svårt att se annat än att importpapperet i framtiden måste komma att möta ökade avsättningssvårigheter. På längre sikt är situationen allvarlig, särskilt för Sverige, ty Amerika har fortfarande gott om billig råvara både hemma och i Canada. Och nere i sydstaterna växlas tall på ständigt ökade arealer. En överinvest hög prisnivå betyder icke bara mindre dollar, utan i det långa loppet även sämre avsättning.

Ett intensivare studium av den amerikanska marknaden skulle lösa sig. Under de senaste årens fantasipriser i Västeuropa har massa- och pappersfabrikanterna varit alltför litet intresserade av Amerika.

Det börjar finnas många "kulturer" i det svenska samhället. Socialdemokratin gör anspråk på att äga ett speciellt "arbetarrörelsens kulturprogram"; något ljushuvud har också talat om "socialliberal kultur", och nu serverar Skånska Dagbladet (hf) sin egen "landsbygdskultur":

Genom industrialismens genomtastiska helt enkelt därför att fria val betyder kommunismens kroassande, och ett enat Tyskland betyder ett än starkare och till Västern anknutet Tyskland.

Ryssarna har under förhandlingarna i Bonn gång efter annan avgivit noter som avsett att verka lockande på tyskarna och att göra det stora fördraget en intet. Man har rent av talat om Tysklands rätt till en egen, av överenskommelser obunden försvarsmakt — det är ett sådant försvar som de tyndsdirigerade styrkorna i östzonen säges innebära. För Ryssland har det här, liksom vid folkspetsigarna om fria val och tysk enighet, gällt att hindra eller så långt möjligt uppskjuta det väldiga stärkandet av den fria världens försvar som med det nya fördraget ikraftträdande blir säkerstallt.

Blir väl detta förbrag en realitet, kan det antas att Ryssland — på grund av Västerns ökade styrka — numera blir mera förhandlingsvilligt än tidigare. Och den tyska oppositionen har förmodligen vunnit avgasa då ett definitivt resultat säkrats — att socialdemokraterna skulle vinna majoritet är ytterst osannolikt och att de skulle bogagna en sådan majoritet för att kullkasta fördrager är otrolig.

Utskottsmajoriteten förordar den mindre skattesänkningen

Utskotterna att i full utsträckning genomföra skattereformen och samtidigt bibehålla en sund finanspolitik, säger bevillningsutskottets majoritet i förslag att skatteuttagningsprocenten 110 procent.

Utskottet avstyrker därmed motioner från höger, folkparti och kommunister om att procentsatt skall bibehållas vid 100 samt bondeförbundaren Jonssons i Skedebygd motion om att skatteverket skall återställas till den höjd det fick i och med 1947 års statsskattereform.

Mot majoritetens uppfattning reserverar sig utskottets högerledamöter. De anser att motionerna om en uttagningsprocent på 100 bort tillstyrkas.

En uttagningsprocent på 100 ger i samband med den beslutade skattereformen en skattesänkning på totalt cirka 1 670 milj. kr., medan skattesänkningen vid en uttagningsprocent av 110 stannar vid cirka 900 milj. kr.

Enligt utskottsmajoritetens kommer bevillningarna för nästa budgetår att beräknas så lår: skatt på kommet, förmögenhet och rörelse 4,0 miljarder kr., av vilka kommunalskatter ger 150 milj. kr. Bil- och bensinskatterna beräknas till 500 milj. kr. och övriga bevillningar till 2,11 miljarder kr., av vilka tullarna bilfrar med 350 milj., tobaksskatten med 575 och spritskatten med 625 milj. kr.

Jordbruksutskottet tillstyrker 183 miljonerna

Jordbruksutskottet tillstyrker i allt väsentligt k. m:ts framställningar om åtgärder i prisregleringsyfte inom jordbruket under regleringsåret 1952/53 och det hårför åskade anslaget på 183 milj. kr. Till prisregleringsbidrag till husdjur av mindre jordbruk tillstyrkes 58 milj. kr. och till Svenska Spannmål AB:s verksamhet 45 milj. kr. Utskottet förutsätter att för den händelse jordbruket ställs inför krav på nya kostnadsökningar till följd av fastbibehållen förhandlingsrs en kompensation härför tas upp i vanlig ordning.

Inalles 15 reservationer har avgivits, därav åtta av tre av skattelista fyra folkpartiledamöter. Den fjärde av dem, hr Ahlsen, har två egna reservationer. Övriga reservationer har gjorts av högerledamöterna. De tre folkpartierna vill att priserna på årets brödsäd skall justeras nedåt om skörden blir så god att vissa priser måste sänkas samt att priserna på oljekraftfoder och bönsfoderblandning, på smör och margarin skall sänkas. Anslaget till prisregulerande åtgärder bör enligt den sänkas till 120 milj. kr. och anslaget till innehavare av mindre jordbruk höjas till 111 milj. kr.

Högerledamöterna reserverar sig beträffande de allmänna synpunkterna på prisregleringen och hr Nilsson i Alnarp (h) angående gasolgrisa på bruna bönor.

Nattplena om skatten och jordbrukspriserna

Riksdagens tisdagsplena beräknas pågå från kl. 10 till 19.

Både kammarna har placerat uttändena om extra tillägg på folkpensionerna och ändringar i lagen om folkpensionering först av de nordligaste årendena. De behandlar därefter en rad mindre jordbruksärenden, utlåtandet om ett folkkommunalinstitut samt bankutskottets utlåtande om den ekonomiska

brott från slutet av föregående århundrade kom städernas och tätorternas framväxt på alltmer i gång, men de växte knappast till kulturcentra i samma snabba takt. Den tidtiga naturskiljaktiga samlingen långa period, där arbetslivet gått i arv genom en överskådlig rad av generationer med familjen — en produktions- och konsumtionsenhet — som stomme var både traditionsbunden och traditionsbevarande på det sätt som hör den äkta kulturen till.

Eftersom kultur ingalunda enhart innebär andlig och bokligodling, eventuellt rent av med akademiskt förtecken, utan också har med livsform, arbetsmiljö och redskapet i människohanden att göra är uttrycket bondekultur i hög grad berättigat. Inte minst genom den konservatism, som ligger i landsbygdsbefolkningens och alldeles särskilt i bygdens väsen, har just denna kultur på ett särskilt sätt kunnat bevaras in i vår tid. Men den är naturligtvis som allt annat underkastad utvecklingens lag, och förändringarna är lätta att konstatera vid ett besök på t. ex. Skansen eller Kulturen eller i en hembygdsgård eller något liknande.

Som vore det sagt av självaste echeisstatsminister Persson.

Blank i en blink med

Amerikas mest sålda bilpolish!

Generalförsäljare för bilkosmetiska
AB A. WIKLUND, Stockholm
Generalförsäljare för färg- och kemikalieprodukter
Handels AB RIVIERA, Stockholm

Danska tidningar distribueras, men norska Dagbladet stoppas

Den norska tidningen Dagbladets birdagsnummer, vari återgavs en del uppgifter i den s. k. Hajlbyaffären, kommer inte att distribueras av den svenske importören Wennergren-Williams AB. Firmans direktör, Ivar Lindh, stoppade, som Dagens Nyheter meddelat, preliminärt distributionen över veckohelgen och har nu beslutat att "bolaget icke skall-la befattning med detta nummer".

Direktör Lindh framhåller att han "såsom ur tryckfrihetsrättslig synpunkt ansvarig för spridningen av tidningen här i Sverige skulle kunna bli fälld för smädelse mot personer som innehar eller innehaft ämbete eller annan befattning varmed åmbetsansvar är förenat". Hr Lindh rådgjorde på måndagsmiddagen med juridisk expertis i ärendet och fick därvid stöd för sin uppfattning att det bästa vore att inte distribuera tidningen.

I short sett samma uppgifter som i Dagbladet återfanns i det danska Ekstrabladet, tidnings- och Publikens söndagsmummer, vilka dock spreds genom Wennergren-Williams försorg, för Lindh både ädelig haft tillfälle att ta del av tidningarnas innehåll.

Politiken publicerade i måndagsnumret ett brev från Kurt Hajlby, vari denne bl. a. skriver: "I justeringsprotokoll från styrelsemöte anser av bevis för åmbetsmännens ogiltiga övergrepp, men inte ett enda bevis för att jag skulle gjort mig skyldig till utpressning".

Norsk tidning kritiserar Dagbladet

Från Dagens Nyheters Oslo-korrespondent

OSLO, måndag.

Morgenbladet räknar i en ledare på tisdagen ett kraftigt angrepp mot Dagbladet i samband med att denna tidning på lördagen under fyrspaltig rubrik på första sidan återgav en del dokument i Hajlbyaffären. Morgenbladet betecknar publiceringen som "ingenting annat än motljudande och tarvlig sensation". Vidare påpekas att själva saken, nämligen att Hajlby anmält vissa myndigheter för tjänstefel i avsikt att dölja andra skandalbetonade förhållanden, för länge sedan är känd både i svensk och norsk press.

Morgenbladet fäster uppmärksamheten på att det är den svenska regeringen som skall avgöra publiceringsfrågan och att åtskilligt säkert ej gäller utlämnade handlingar, som också kommer att bli publicerat, något som svensk press har varit ansvarsmedvetet och respekters.

Aktiebolaget Industrivärdens fondemission 1952.

Aktiebolaget Industrivärden har vid ordinarie bolagsstämma den 26 maj 1952 beslutat, att bolagets tio 25.000.000:— kr. uppgående aktiekapital, vilket i sin helhet svarar mot aktier, som registrerats som till fullo inbetalde, genom överföring till detsamma av besparade vinstmedel skall ökas med 5.000.000:— kr., motsvarande 50.000 st. nya aktier, till 30.000.000:— kr. på följande villkor:

1) Aktieägarna skola vara berättigade att erhålla en ny aktie för varje femtal gamla aktier eller allenda en ny A-aktie för varje femtal gamla A-aktier och en ny B-aktie för varje femtal gamla B-aktier.

2) De nya aktierna skola berättiga till vinstutdelning från och med utdelningen för år 1952.

3) Stämpelavgiften för de nya aktierna skall betalas av bolaget.

För emissionens genomförande gälla följande bestämmelser:

Aktieägarna ha att under tiden 9 juni—15 juli 1952 för avstämpling förete sina aktiemanbar, åtföljda av vederbörligen tryckt anmälningssedel enligt fastställt formulär, hos

AKTIEBOLAGET SVENSKA HANDELSBANKEN,
Värdepappersexpeditionen, Stockholm,

eller vid något av de kontor, som angivas i nedan omnämnda meddelande till aktieägarna.

Utan kostnad för aktieägare kunna dessa handlingar för vidare åtgärder även inlämnas till annat av Handelsbankens kontor.

Mot avstämpling av aktier erhålles delbevis.

Villkoren för emissionen i övrigt framgå av ett meddelande, som av bolaget utsänts till inregistrerade aktieägare och som tillhandahålles vid ovannämnda banks samtliga kontor.

Stockholm i maj 1952.

AKTIEBOLAGET INDUSTRIVÄRDEN
Styrelsen.

Folket det är vi, regeringens åsikt

Hjalmarson:

De nuvarande regeringsmedlemmarna visar en allt starkare lust att sätta sig i människornas ställe, att utan närmare bevisning utgå från att "folket, det är vi det", yttrade högerledaren Jarl Hjalmarson i ett tal i Stockholm på måndagen.

— Vi fick en ny försäkringslag häromåret. I den finns en bestämmelse som kom till för att garantera försäkringstagarna ett visst inflytande över sitt företag. Men förslagen att koppla in de stora folkliga organisationerna som organ för det direkta medborgarinflytandet underkändes av regeringen. Den vill själv tillsätta försäkringstagarnas ombud. Samma mentalitet slår igenom i skattelagstiftningen, i de många

Apparatur skyddar mot atomstrålning
Demonstration för svenska experter

En lång rad apparater för skydd mot atombombernas strålverkningar demonstrerades av chefen för elektronik- och instrumentavdelningen vid den engelska atomenergistationen i Harwell, dr Denis Taylor, vid föredrag på Tekniska högskolan på måndagen. Vissa typer av apparaterna är stora dammsugare, andra är så små som reservvarpennor. Vid Harwell finns en särskild strålningsövervakare på var 15:e person sysselsatt i strålningsfarligt arbete.

Strålskyddet inom atomenergiverksamheten har i hög grad aktualiserat frågan om hur personalen bäst skall skyddas mot alla de olika slag av strålning som uppträder vid cyklotroner och andra acceleratorer och särskilt vid uranreaktorerna, samt

och krångliga lagar som kan göra enskild ågunderlit till en formalitet.

Socialdemokraternas motstånd mot en utvidgad rätt till folkomröstning är begripligt. Det måste vara ett uttryck för den tron att en så kallad stark regering är sig själv nog, att när en sådan — på ett eller annat sätt — ordnats ihop kan den borise från vad folk tycker och tänker.

Socialdemokraternas motstånd mot en utvidgad rätt till folkomröstning är begripligt. Det måste vara ett uttryck för den tron att en så kallad stark regering är sig själv nog, att när en sådan — på ett eller annat sätt — ordnats ihop kan den borise från vad folk tycker och tänker.

Stationen är är strålningsspa-

DAGENS NYHETER
TEGELBACKEN, STOCKHOLM 1.
Telefon: 22 40 00
för riksamtal: 22 40 00
Telegramadress: Dagnyheter
Postgiro 1616 (för annonser)
postgiro 1617 (för prenumeration)

Chefredaktör: Herbert Tingsten
(Tryffar säkrast kl. 13.30—14.30)
Politisk huvudredaktör:
Leif Ekblom
Redaktionschef och ansvarig utgivare: Sten Nadolny
Direktör: Folke Hellgren

PRENUMERATIONSPRISER
fr. o. m. 1 maj 1952
A - Stockholmsupplagan
Stockholms övriga tidningsområde samt landet
Månad ..... kr. 4.— kr. 5.75
Kvartal ..... „ 17.50 „ 16.75
Halvår ..... „ 34.50 „ 33.—

ANNONSPRISLISTA
daterad 1/1 1952 tillhandahålles på begäran.
Dagens Nyheters tryckeri, Stockholm 1952.

punkt indelad i tre delar, en röd, den farligaste, en blå, något mindre farlig, och en vit, ofarlig. Se... ekomma in i röd eller blå avdelning utan att motta en film som svärtas om den utsätts för strålning.

I de mest utsatta delarna används kvartalsbedömningstiden så ömsom inrättade att en klocka ringer om strålningen uppgår till farligt värde. Det är naturligtvis av största värde för den svenska atomenergiverksamheten att få tillgodogöra sig andra länders erfarenheter, och föredragen hade också samlat spetsarna inom den svenska atomenergiverksamheten, särskilt dem som har ansvaret för strålskyddet.

Nordingrå kyrka i Ångermanland, som över ett år varit förenålt för omfattande restaureringsarbete, har återinvigts av biskop Gunnar Hultgren, Härnösand. (DN, Ullånger.)

Riksdagssammanträden

Tisdagen den 27 maj 1952
Första Kammaren kl. 10 fm. Val av ledamöter och suppleanter i Nordiska rådet.
Andra Kammaren kl. 10 fm. Val av ledamöter och suppleanter i Nordiska rådet.
Statsutsk. in plenu kl. 9.15 fm. Obs! Statsutsk. 1:a 2:e o. 5:e avd. omed. efter slutat utsk.-plenum.
Statsutsk. 4:e avd. kl. 9 fm. Obs!

Ditt namn
ett stöd åt svensk kultur

Ditt namn på Kungalistan och Ditt bidrag till Kungafonden innebär mer än en hyllning till Konungen på 70-årsdagen. "Konung Gustaf VI Adolfs 70-årsfond för svensk kultur" är avsedd att stödja forskare och vetenskapsmän, författare och konstnärer på skilda områden.

För Svensk Kultur
70 ÅR

Skriv på Kungalistan

Eller — skicka in Ditt bidrag på Kungakommitténs postgiro 90 00 70!

© Tingstensamlingen Publicerad med tillåtelse av Dagens Nyheter AB.